

UNIVERZITA KARLOVA PRÁVNICKÁ FAKULTA

KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

POSUDEK VEDOUCÍHO PRÁCE

Téma práce : Důsledky porušení předpisů o dokazování pro účinnost důkazů
Autor : Tereza Šabatková
Vedoucí diplomové práce: JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.
Oponent : JUDr. Vladimír Pelc, Ph.D.
Rozsah práce: 73 stran
Datum odevzdání práce: 26. 6. 2018

1. Charakteristika tématu:

Důsledky porušení předpisů o dokazování jsou jedním z nejvýznamnějších trestně procesních témat. Jako diplomní úkol je toto téma didakticky vděčné a hodí se pro posluchače díky vyrovnanému poměru nároků na teoretické poznatky i speciální znalosti jednotlivých institutů. Téma je charakteristické přesahy do ústavního práva i kriminalistiky. Klade ovšem značné nároky na zpracování rozsáhlého okruhu pramenů, které rychle zastarávají. Pro posluchače bez praktických zkušeností z trestního řízení není vždy snadné pochopit konkrétní procesní postupy, neboť zná materii jen zprostředkovaně z literatury a právních předpisů. Předložená práce vyniká šíří pramenné základny i důkladností analýzy. Autorka se nezalekla sporných oblastí, v nichž je odborná diskuse nepřehledná a které nelze zpracovat bez využití zahraničních pramenů.

2. Hodnocení po formální a obsahové stránce:

Vlastní jádro práce Terezy Šabatkové představuje rozbor jednotlivých důvodů neúčinnosti důkazů. Systematika práce se zde opírá o vlivný článek B. Repíka z roku 1982 v Bulletinu advokacie.

Autorka předně zkoumá případy, kdy důkaz nebyl opatřen z pramene, který zákon připouští. Východiskem je autorce znění § 89 odst. 2 tr. řádu. Diplomantka konstatuje, že podle českého práva může za důkaz sloužit vše, co může přispět k objasnění věci. Trestní řád obsahuje toliko demonstrativní výčet důkazních prostředků, vedle nichž zná tzv. zvláštní způsoby dokazování dle § 104a až 104e tr. řádu. Samostatně jsou upraveny odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu a dále zvukové, obrazové a jiné záznamy získané při použití tzv. operativně pátracích prostředků. Autorka poukazuje na to, že při neuzavřeném výčtu dovolených důkazních prostředků musela využití některých z nich potvrdit nebo odmítnout judikatura (vyšetření na tzv. polygrafu, důkaz pachovou stopou). Trestní řád obsahuje jediný explicitní zákaz určitého důkazu, jímž je důkaz získaný hrozbou nebo nezákonným donucením (§ 89 odst. 3). Nepřípustnost jiných důkazních prostředků však lze dle názoru autorky dovodit výkladem příslušných ustanovení trestního řádu (např. zákaz použití informací z odposlechu rozhovoru mezi obhájcem a obviněným, nemožnost použít jako podklad pro rozhodnutí úkony učiněné vyloučenou osobou, provedení výslechu při nerespektování práva odepřít výpověď, čtení protokolu svědka v hlavním líčení, ač pro to nebyly splněny zákonné podmínky atp.). Zákon jen zcela výjimečně ukládá, aby se k prokázání určité skutečnosti použilo konkrétního důkazního prostředku (srov. § 116, § 105 odst. 4).

Dále se autorka zaměřuje na případy tzv. nezákonného subjektu dokazování, kdy určitý úkon provedly osoby, která k tomu nejsou dle trestního řádu oprávněny. Jde tu např. o otázku, kdo

provádí šetření směřující k objasnění věci v přípravném řízení a kdo vyhledává, předkládá a navrhuje důkazy v řízení před soudem. Autorka si bystře všímá skutečnosti, že i některé další subjekty nad rámec stran mohou mít vliv na dokazování (např. znalec má možnost navrhnout provedení důkazu potřebného k podání posudku). Součástí výkladu o oprávněném subjektu dokazování je rovněž důkladný popis pravidel pro stanovení příslušnosti policejního orgánu a státního zástupce. Autorka zde nepřehlídí ani význam posluchačům obvykle méně známých předpisů jako jsou interní pokyny policie nebo jednací řád pro státní zastupitelství.

V této části diplomové práce autorka již hojně čerpá z vyhledaných soudních rozhodnutí. Na jejich základě se zabývá např. otázkou použitelnosti výpovědi svědka, která byla podána v hlavním líčení před nenáležitě obsazeným soudem (např. vzhledem k věcné nepřislušnosti samosoudce). Diplomantka správně chápe, že určitý procesní úkon může být vadný, což ale ještě neznamená, že je nulitní. Autorka se v posuzované práci opakovaně zabývá causou poslance Davida Ratha, a to např. již v rámci výkladu o příslušnosti státního zastupitelství. Zmiňuje řadu detailních poznatků, pokud jde o příslušnost soudů, včetně např. otázek dožádání.

Z metodologického hlediska velmi kladně hodnotím soustředění autorky na otázku procesního stádia z hlediska rozsahu dokazování, kam spadá i složitá problematika neodkladných a neopakovatelných úkonů. Diplomantka nepomíjí existenci tzv. rozšířeného přípravného řízení či naopak přípravného řízení zkráceného. Je s to náležitě přiblížit význam zásady bezprostřednosti při dokazování před soudem, včetně otázky provádění důkazů v odvolacím řízení.

Pokud jde o tzv. nezákonný předmět důkazu, je na místě akcent autorky na zachování totožnosti skutku, pro který se řízení vede. Diplomantka je s to objasnit i velmi náročné procesní konstelace. Zabývá se použitelností výslechu svědka, byl-li na jeho základě odhalen další trestný čin. Detailně odůvodňuje také známý princip neúčinnosti důkazů vůči spoluobviněnému, proti němuž dosud nebylo zahájeno trestní stíhání.

Autorka posléze přechází k velmi náročně provedené úvaze o tzv. doktríně plodů z otráveného stromu (fruit of the poisonous tree doctrine). Autorka zkoumá, jak má být naloženo s důkazy, které vycházejí z důkazů získaných v rozporu se zákonem. Kapitola je rozčleněna vhodným způsobem na exposé pojednávající o původu doktríny v americkém právu, na exkurz o judikatuře ESLP a konečně na diskuzi probíhající o tomto problému v ČR. Výklad o vzniku a vývoji doktríny v USA je fundovaný, opírá se o důkladné studium několika standardních amerických příruček. Čtivě a srozumitelně českému čtenáři přibližuje klíčové rozsudky, v nichž bylo formulováno tzv. vylučovací pravidlo (exclusionary rule), chránící práva vyplývající ze IV. dodatku americké ústavy. Z judikatury ESLP autorka blíže zmiňuje případ Gäfgen proti Německu. Názory české právní nauky a rozhodovací praxe autorka dokázala rovněž přehledně a srozumitelně charakterizovat a zaujímá k nim svá vlastní stanoviska. Bere na vědomí, že doktrína plodů z otráveného stromu je u nás v ryzí podobě odmítána. Autorka si je však vědoma případných nebezpečí použití odvozených důkazů i za situace, kdy se odsuzující rozsudek opírá také o důkazy další.

V závěrečné části práce se autorka snaží aplikovat dosavadní poznatky na přípustnost obrazových, zvukových a jiných záznamů. Zabývá se především vybranými aspekty odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, včetně otázky použití tzv. metadat. Formou samostatného exkurzu je výklad doplněn rozbohem causy Davida Ratha.

3. Shrnutí: Jde o velmi zdařilou, ctižádostivě pojatou práci, v níž se autorka dotýká celé řady hojně diskutovaných problémů. Poznatky diplomantky jsou podnětné a použitelné i pro aplikační praxi nebo další studie s tímto zaměřením. Autorka prokázala, že dovede zacházet s odbornou literaturou, shromáždit a zpracovat široký okruh judikátů, odborných článků i cizojazyčných pramenů. Diplomantka důvodně upozorňuje na nedostatečnost právní úpravy v dané oblasti. Po formální stránce nevykazuje práce větší nedostatky, poznámkový aparát je náležitě veden, stylisticky je práce na velmi dobré úrovni.

4. Doporučení / nedoporučení práce k obhajobě. Doporučuji k obhajobě.

Pro účely ústní obhajoby navrhuji, aby diplomantka pohovořila o použitelnosti soukromě pořizených zvukových a obrazových záznamů jako důkazů v trestním řízení.

Jaká je použitelnost znaleckého psychiatrického posudku, který byl pořízen v předchozím, již pravomocně skončeném trestním řízení?

Co když byl obviněnému ustanoven obhájce místně nepřislušným soudem? Půjde o důvod neúčinnosti důkazů za této situace opatřených?

5. Navržený klasifikační stupeň: 1 (výborně)

V Praze dne 12. září 2018

JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.
vedoucí diplomové práce